

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3182/2020. (V. 21.) AB VÉGZÉSE

alkotmányjogi panasz visszautasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában meghozta a következő

v é g z é s t:

Az Alkotmánybíróság a Kaposvári Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportjának 6.Bv.296/2019/3. számú végzése és a Kaposvári Törvényszék mint másodfokú bíróság 2.Bpkf.271/2019/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt visszautasítja.

I n d o k o l á s

- [1] 1. Az indítványozó jogi képviselője (dr. Cech András ügyvéd) útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján kezdeményezte az Alkotmánybíróság eljárását.
- [2] 1.1. Az alkotmányjogi panasz alapjául szolgáló ügy lényege a következőképpen foglalható össze: az indítványozó fogvatartottként kártalanítási kérelmet nyújtott be jogi képviselője útján, alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatt 2018. január 18. napján, 2013. május 31-től a kérelem benyújtásáig terjedő időszak tekintetében.
- [3] Kérelmét az indítványozó jogi képviselőjén keresztül korábban az Emberi Jogok Európai Bíróságánál (a továbbiakban: EJEB) is benyújtotta 2016. június 24-i dátummal, amelyet nyilvántartásba vettek.
- [4] Az első fokon eljáró Kaposvári Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportja a 6.Bv.296/2019/3. számú végzésével a kérelmet érdemi vizsgálat nélkül elutasította ugyanis a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény (a továbbiakban: Bv. tv.) 10/A. § (6) bekezdése szerint a kártalanítás előfeltétele, hogy az elítélt a Bv. tv. 144/B. § szerinti alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatti panaszt nyújtson be a végrehajtásért felelős szerv vezetőjéhez.
- [5] 1.2. A végzés ellen az indítványozó védője útján jelentett be fellebbezést, amelyben az elsőfokú döntés hatályon kívül helyezését kérte. A másodfokon eljáró Kaposvári Törvényszék a fellebbezést nem találta alaposnak, ezért 2.Bpkf.271/2019/2. számú végzésével helybenhagyta az elsőfokú döntést. Indokolásában kifejtette, hogy az elsőfokú bíróság helyesen állapította meg azt, hogy a Bv. tv. 436. § (10) bekezdésének sem az a), sem a b) pontja alapján nem volt jogosult kártalanításra a kérelemnek 2018. január 18. napján történő benyújtására tekintettel. Ezen bekezdésében foglalt átmeneti rendelkezések tehát nem alkalmazhatóak a jelen ügyre, így az EJEB-hez benyújtott kérelem a Bv. tv. 144/B. § szerinti panasz benyújtását nem váltja ki, az érdemi vizsgálat nélküli elutasítás mindezek alapján megalapozott volt.
- [6] 2. A fentieket követően fordult az indítványozó alkotmányjogi panasszal az Alkotmánybírósághoz, amelyben a Kaposvári Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportjának 6.Bv.296/2019/3. számú végzése és a Kaposvári Törvényszék mint másodfokú bíróság 2.Bpkf.271/2019/2. számú végzése alaptörvény-ellenességének megállapítását és megsemmisítését kérte, mert véleménye szerint azok sértik az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdését és a XXVIII. cikk (1) bekezdését.
- [7] 2.1. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában az Alaptörvény B) cikk (1) bekezdésében foglalt jogállamiság és jogbiztonság elvének sérelmével kapcsolatban kifogásolta, hogy az eljáró bíróságok döntései a jogbiztonság elvének részelemét képező visszaható hatályú jogalkalmazás tilalmába ütköztek. E körben kifejtette, hogy a Bv. tv. 144/B. § szerinti panasz intézménye 2017. január 1. napjától lépett hatályba a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény és ehhez kapcsolódóan más törvények módosításáról szóló 2016. évi CX. törvénnyel. Az indítványozónak a panasztételi kötelezettsége és joga tehát csak ezen időpont után állt fent, így teljes kérelmének elutasítása nem lett volna lehetséges, ugyanis a panasz véleménye szerint csak a jövőre vonatkozó *pro futuro* joghatás kiváltására

alkalmas, a korábbi időszak tekintetében nem fűződhet hozzá joghatás. Az eljáró bíróságok mindezek ellenére a panasz elmulasztásához olyan jogkövetkezményeket fűztek, amelyek visszaható hatályú jogalkalmazásnak minősülnek, mert a jogszabály hatálybalépésének megelőző időszak tekintetében állítottak az indítványozóval szemben kötelezettséget.

- [8] Az indítványozó megjegyezte panaszában azt is, hogy a helyes értelmezés alapján kérelmét legfeljebb 2017. január 1. napját követő időszak vonatkozásában lehetett volna elutasítania a bíróságoknak, az azt megelőző időszakot viszont érdemben kellett volna vizsgálni.
- [9] Az indítványozó szerint a végzések nem álltak összhangban sem az Alaptörvénnyel, sem a jogalkotásról szóló 2010. évi CXXX. törvény 2. § (2) bekezdésében foglaltakkal, amelynek értelmében a jogszabály a hatálybalépését megelőző időre nem állapíthat meg kötelezettséget, kötelezettséget nem tehet terhesebbé, valamint nem vonhat el vagy korlátozhat jogot, és nem nyilváníthat egy magatartást jogellenessé.
- [10] Az indítványozó a panasz befogadhatóságának alátámasztásaként hivatkozott az Alkotmánybíróság korábbi gyakorlatából többek között a 13/2015. (V. 14.) AB határozatra, a 3051/2016. (III. 22.) AB határozatra, valamint a 3314/2017 (XI. 30.) AB határozatra.
- [11] 2.2. Az indítványozó érvelése szerint az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésében foglalt tisztességes bírósági eljáráshoz való jog, a polgári jogokról és kötelezettségekről való döntést bírósági perben tartott tárgyaláson garantálja, de jelen ügy tekintetében – ahol peren kívüli eljárásról van szó – is meg kell felelni a tisztességes bírósági eljárás követelményének.
- [12] Kitért érvelésében arra, hogy ezen alaptörvényi rendelkezés fontos részjogosítványa az indokolt bírói döntéshez való jog, ami azt a kötelezettséget rója az eljáró bíróságokra, hogy döntésüket olyan részletességgel kell megindokolniuk, amelyből legalább az kiderül, hogy a felek indítványairól, érveiről miképpen és milyen indokok alapján döntöttek. Az indítványozó álláspontja szerint a másodfokú bíróság döntése ennek a feltételnek nem felelt meg, mert indokolásában egyáltalán nem reagált az indítványozó fellebbezésében szereplő érvelésre, amely szerint a Bv. tv. szerinti panaszjog gyakorlására csak 2017. január 1. napjával nyílt meg a lehetőség, tehát az azt megelőző időszak tekintetében erre hivatkozással nem lett volna helye a kérelem elutasításának.
- [13] Az indítványozó mindezekre tekintettel előadta, hogy az Alkotmánybíróság által nyújtott alapjogvédelmi szint semmiképp sem lehet alacsonyabb a nemzetközi szerződésekben és egyezményekben foglaltakhoz képest, azonban ez a végzésekben nem mutatkozik meg. Álláspontjának alátámasztásaként hivatkozott az EJB esetjogára és az Alkotmánybíróság korábbi határozataira többek között a 61/2011. (VII. 13.) AB határozatra, a 7/2013 (III. 1.) AB határozatra és a 21/2018. (XI.14.) AB határozatra.
- [14] 3. Az Abtv. 56. § (1) bekezdésében meghatározottak szerint az Alkotmánybíróságnak elsődlegesen az alkotmányjogi panasz befogadhatóságáról szükséges döntenie.
- [15] 3.1. Az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint az alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. Az Alkotmánybíróság megállapítja, hogy az indítványozó alkotmányjogi panaszát határidőben nyújtotta be.
- [16] 3.2. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az indítvány a határozott kérelem Abtv. 52. § (1b) bekezdésében előírt feltételeinek – az alábbiak szerint – megfelel. Az indítvány az Alkotmánybíróság hatáskörére és az indítványozó jogosultságára vonatkozó hivatkozást tartalmaz, megjelöli az Alaptörvény megsértett rendelkezését, illetve a sérelmezett bírói döntést, indokolja annak Alaptörvénybe ütközését és kifejezetten kéri a megsemmisítését.
- [17] 3.3. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 56. § (2) bekezdése alapján a továbbiakban azt vizsgálta meg, hogy az alkotmányjogi panasz az Abtv. 27. §-ában és az Abtv. 29. §-ában foglalt tartalmi feltételeket kimeríti-e.
- [18] Az egyedi ügyben való érintettség megállapítható, mivel az indítványozó a panasszal támadott ügyben kártalanítási kérelmet nyújtott be. Megállapítható továbbá, hogy az indítványozónak a támadott határozattal szemben további jogorvoslati lehetőség nem állt fenn.
- [19] Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság további tartalmi feltételeként nevesíti, hogy a panasznak a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést kell tartalmaznia.

- [20] Az Alkotmánybíróság következetes gyakorlata szerint nem teljesíti az Abtv. 29. §-a szerinti feltételeket annak a kifogásolása, hogy a kártalanítási ügyekben eljáró bíróságok megkövetelik az alapvető jogokat sértő elhelyezési körülmények miatti panasz előzetes (vagy legalábbis a kérelemmel egyidejűleg történő) előterjesztését a folyamatos – tehát 2017. január 1. napját megelőzően indult, de azt követően is megszakítás nélkül tartó – fogvatartásban lévő elítéltek tekintetében, ha a kártalanítás iránti kérelmet 2017. január 1. napját követően terjesztik elő [lásd például: 3360/2019. (XII. 16.) AB végzés, Indokolás [28]].
- [21] Az Alkotmánybíróság értelmezésében a tisztességes eljárás alkotmányos követelménye a bírói döntésekkel szemben azt a minimális elvárást mindenképpen megfogalmazza, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alapossággal megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon [7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [34]]. Ugyanakkor az Alkotmánybíróság megállapította azt is, hogy a bíróságok indokolási kötelezettségéből nem következik a felek által felhozott minden észrevétel egyenként való megcáfolási kötelezettsége, különösen nem az indítványozó szubjektív elvárásait kielégítő mélységű érvrendszer bemutatása [30/2014. (IX. 30.) AB határozat, Indokolás [89]], illetve az Alkotmánybíróság a rendes bíróságoktól eltérően nem a felülbírálatra alkalmasság szempontjából vizsgálja a bíróságok indokolási kötelezettségének teljesítését [3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]].
- [22] 3.4. A kifejtettek alapján az Alkotmánybíróság arra a következtetésre jutott, hogy az indítványozó panasza sem a Kaposvári Törvényszék Büntetés-végrehajtási Csoportjának 6.Bv.296/2019/3. számú végzésében, sem a Kaposvári Törvényszék mint másodfokú bíróság 2.Bpkf.271/2019/2. számú végzésében foglaltakkal kapcsolatosan nem állított bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet, illetve alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést sem vetett fel, így nem teljesítette az Abtv. 29. §-ában meghatározott befogadhatósági feltételt.
- [23] 4. Mindezekre figyelemmel az Alkotmánybíróság, az Ügyrend 30. § (2) bekezdés a) pontja alapján, figyelemmel az Abtv. 56. § (2) és (3) bekezdésére is, az alkotmányjogi panaszt visszautasította.

Budapest, 2020. május 5.

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Handó Tünde
alkotmánybíró helyett

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Pokol Béla
alkotmánybíró helyett

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Schanda Balázs
alkotmánybíró helyett

Dr. Varga Zs. András s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró
az aláírásban akadályozott
dr. Szívós Mária
előadó alkotmánybíró helyett

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/1604/2019.

• • •